

IZVOD IZ STUDIJE ZAŠTITE SPECIJALNOG REZERVATA PRIRODE „DOLINE KOD PADINE”

U skladu sa članom 42. stav 9. Zakona o zaštiti prirode („Službeni glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 91/10-ispravka, 14/16, 95/18-dr. zakon i 71/21), Ministarstvo zaštite životne sredine objavljuje izvod iz studije zaštite na osnovu koga će zainteresovana javnost moći da identifikuje u prostoru definisane granice i režime zaštite zaštićenog područja II (druge) kategorije, Specijalni rezervat prirode „Doline kod Padine”.

Zaštićeno područje SRP „Doline kod Padine” nalazi se u Republici Srbiji, u AP Vojvodini, u Južnobanatskom okrugu, u opštini Kovačica, u katastarskoj opštini Padina. Zaštićeno područje, tačnije lokaliteti Dolina i Alaš u okviru Alaške doline prostiru se južno i jugoistočno od naselja Padina, dok se lokaliteti Višnjičkova i Riba u okviru Kutne doline prostiru severoistočno od naselja Padina.

Područje prirodnog dobra SRP „Doline kod Padine” u prethodnom periodu nije imalo status zaštićenog područja. Podaci o prirodnim vrednostima područja sakupljeni prilikom valorizacije prostora od strane saradnika Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode, a znatno manjim delom na osnovu dostupnih literaturnih i muzejskih izvora, ukazali su na njegov izuzetan značaj sa stanovišta očuvanja biodiverziteta.

Pojedinačni lokaliteti u okviru prirodnog dobra su ranije već bili izdvojeni u okviru iIS Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode, kao staništa zaštićenih i strogo zaštićenih divljih vrsta od nacionalnog značaja i delovi ekološke mreže na području AP Vojvodine, sa oznakama: KOV08 („Dolina i Alaš”, 99,81 ha) i KOV11 („Višnjičkova dolina”, 28,71 ha), od kojih je stanište KOV08 verifikovano kroz prostorno-plansku dokumentaciju jer je uspostavljeno pre donošenja Prostornog plana opštine Kovačica („Sl. list opštine Kovačica”, br. 13/12 i 9/14), dok je stanište KOV11 uspostavljeno 2019. godine.

Zaštićeno područje nalazi se na Južnobanatskoj lesnoj zaravni koja se u različitim izvorima javlja pod nazivima: Južni banatski lesni plato, Alibunarska zaravan, Deliblatska zaravan. Južnobanatska lesna zaravan jasno je definisana geomorfološka celina smeštena između više reljefne celine Deliblatske peščare i znatno niže lesne terase koja se pruža ka severozapadu. Površinu Panonske nizije čine i prostrane lesne zaravni koje predstavljaju nanose eolske akumulacije. Nastale su navejavanjem i taloženjem fine lesne prašine žute boje obično na mestima gde su postojale prepreke u pravcu duvanja vetra.

Imajući u vidu izuzetno vredan specijski, ekosistemski i predeoni diverzitet kao i očuvane tradicionalne načine korišćenja prostora i resursa, zaštićeno područje SRP „Doline kod Padine” u potpunosti zadovoljava definiciju zaštićenih područja datu u čl. 4. stav 1. tački 26) „Zakona o zaštiti prirode”, odnosno da je to „područje koje ima izraženu biološku, ekosistemsku i predeonu raznovrsnost i zbog toga se aktom o zaštiti proglašava zaštićenim područjem od opšteg interesa”.

Pored nacionalnog, značajan međunarodni okvir podržava zaštitu ovog područja, pre svega konvencije iz oblasti zaštite biodiverziteta: Zakon o potvrđivanju Konvencije o biološkoj raznovrsnosti („Sl. list SRJ”, broj 11/01), Zakon o potvrđivanju Konvencije o očuvanju evropske divlje flore i faune i prirodnih staništa („Sl. glasnik RS-Međunarodni ugovori”, broj 102/07) i Zakon o potvrđivanju Konvencije o očuvanju migratornih vrsta životinja („Sl. glasnik RS-Međunarodni ugovori”, broj 102/07). Cilj navedenih međunarodnih ugovora je uspostavljanje usaglašenih principa za zaštitu biodiverziteta i obezbeđivanje takvog načina upravljanja vrstama i staništima koji omogućava njihov dugoročni opstanak.

Područje prirodnog dobra je 2020. godine uvršteno kao deo međunarodno značajnog područja za ptice (*Important Bird Area*), IBA „Južni Banat” (RS 058), na ukupnoj površini od 76.381 ha, što je verifikovano od strane međunarodnog partnerstva „BirdLife International”.

Kao deo IBA „Južni Banat” (RS 058), doline kod Padine su zvanično prepoznate i kao potencijalno NATURA 2000 područje u Srbiji pod nazivom „Južni Banat”, u skladu sa EU Direktivom o pticama, u okviru IPA projekta *“Continued support to implementation of Chapter 27 in the area of nature protection”* (NATURA 2000 II, 2019-2021).

Kako bi se obezbedilo trajno očuvanje i održivo korišćenje prirodnih vrednosti na području sa neizmenjenim ili neznatno izmenjenom prirodom, koje je od izuzetnog nacionalnog i međunarodnog značaja zbog jedinstvenosti i retkosti, gde čovek živi usklađeno sa prirodom i na tradicionalan način obavlja svoje delatnosti, i kako bi se promovisalo kao područje značajno za naučne, obrazovne, duhovne, estetske, kulturne, zdravstveno-rekreativne i druge funkcije, predloženo je da se ono stavi pod zaštitu kao Specijalni rezervat prirode „Doline kod Padine”.

GRANICE ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

Ukupna površina područja predloženog za zaštitu prema podacima Republičkog geodetskog zavoda (katastar nepokretnosti) iznosi 141,93 ha.

SRP „Doline kod Padine” je, s obzirom na prirodne i stvorene vrednosti, mogućnosti i potrebe za primenom aktivnih mera zaštite u upravljanju staništima i vrstama kao i postojeće delatnosti na području prirodnog dobra i u njenoj neposrednoj okolini, podeljen na dva režima zaštite. Od toga, režim II stepena zaštite iznosi 58,8 ha (41,43%), dok režim zaštite III stepena iznosi 83,13 ha (58,57%).

Opis granica zaštite SRP „Doline kod Padine”

Zaštićeno prirodno dobro celom svojom površinom nalazi se u KO Padina i sastavljeno je od dve odvojene prostorne celine.

Prostorna celina 1: Granica zaštićenog prirodnog dobra počinje od tromede katastarskih parcela br. 1913/76, 1909/241 i 1909/240, ide u pravcu jugoistoka južnom međnom linijom parcele kat. parc. broj 913/76 do međne tačke sa kat. parc. broj 1909/244 čije su koordinate po Gaus-Krigeru 7479299 m 4998540 m. Nakon toga granica skreće najpre na jug, a zatim na jugoistok prateći severnu granicu pašnjaka sve do tromede kat. parc. br. 5734, 5733/2 i 1915, na tom putu preseca kat. parc. broj 1909/244, 1909/241, 1909/245 i 1909/241. Granica nastavlja u pravcu jugoistoka zapadnom međnom linijom kat. parc. br. 5733/2 i 5733/1, severnom međnom linijom kat. parc. broj 5729 do međne tačke čije su koordinate po Gaus-Krigeru 7480893 m 4997874 m, preseca kat. parc. broj 5729 do tačke čije su koordinate po Gaus-Krigeru 7480895 m 4997863 m, opet preseca kat. parc. broj 5729 do tromede kat. parc. br. 5729, 5732 i 5731. Nakon toga preseca kat. parc. broj 5731 do kat. parc. broj 5730, pa nastavlja da prati južnu međnu liniju kat. parc. broj 5731 do tromede kat. parc. br. 5731, 5726 i 5730. Zatim granica skreće na zapad prateći severnu međnu liniju kat. parc. broj 5726 do međne tačke sa kat. parc. broj 5731 čije su koordinate po Gaus-Krigeru 7480629 m 4997893 m, preseca kat. parc. broj 5726 prateći prirodnu granicu pašnjaka do međne tačke sa kat. parc. broj 5731 čije su koordinate po Gaus-Krigeru 7480587 m 4997907 m, nastavlja da prati južnu međnu liniju kat. parc. broj 5731. Obuhvata kat. parc. broj 5725 i nastavlja u pravcu zapada južnom međnom linijom kat. parc. br. 1909/241 i 1909/150 do tromede kat. parc. br. 1909/150, 5623 i 5622. Zatim se lomi na sever, preseca kat. parc. broj 1909/150, prati istočnom međnom linijom kat. parc. broj 1909/200, opet preseca kat. parc. broj 1909/150, nastavlja u pravcu severa istočnom međnom linijom kat. parc. broj 1909/241, potom skreće na zapad južnom međnom linijom kat. parc. broj 1909/241. Nakon toga, granica se lomi na sever prateći prirodnu

liniju pašnjaka i šumarka, tj. preseca kat. parc. br. 1909/241 i 1909/240 sve do tromede kat. parc. br. 1913/76, 1909/241 i 1909/240, čime dolazimo do početne tačke opisa ove prostorne celine.

Prostorna celina 2: Granica zaštićenog prirodnog dobra počinje od tromede kat. parc. br. 2890/85, 2890/19 i 2889, ide u pravcu istoka severnom međnom linijom kat. parc. broj 2890/19, preseca kat. parc. br. 2892 i 2917 do međne tačke kat. parc. broj 2918/1 čije su koordinate po Gaus-Krigeru 7479390 m 4995885 m. Nakon toga, granica se lomi na jugozapad istočnom međnom linijom kat. parc. broj 2917, preseca kat. parc. br. 2919, 2920, preseca kat. parc. broj 2886/2, nakon čega skreće na jugoistok severnom međnom linijom kat. parc. broj 2884/5, kat. parc. broj 2886/2, prati severnu međnu liniju kat. parc. broj 2884/7, obuhvata kat. parc. broj 4605/2, preseca kat. parc. broj 4605/1, prati zapadnu međnu liniju kat. parc. broj 4533, a zatim prati severnu međnu liniju kat. parc. br. 4603/2 i 3923, preseca kat. parc. br. 3927/2, 3927/3, nastavlja severnom međnom linijom kat. parc. broj 3923. Nakon toga, granica skreće na jug istočnom međnom linijom kat. parc. br. 3923 i 3911 do njene međne tačke čije su koordinate po Gaus-Krigeru 7483713 m 4991661 m. Zatim se granica lomi na severozapad spoljnom granicom pašnjaka, preseca kat. parc. br. 3911 i 3922/2, prati južnu međnu liniju kat. parc. broj 3923, preseca kat. parc. br. 3874 i 3873/1 po spoljnoj prirodnoj granici pašnjaka i šumarka, potom ne menjajući pravac kretanja nastavlja južnom međnom linijom kat. parc. br. 3923 i 4603/2, preseca kat. parc. broj 3454, obuhvata kat. parc. broj 3497, preseca kat. parc. broj 3378. Dalje granica nastavlja u istom pravcu (severozapad) istočnom međnom linijom kat. parc. broj 3378, južnom međnom linijom kat. parc. broj 4603/1, obuhvata kat. parc. broj 3002, južnom međnom linijom kat. parc. br. 2884/6 i 2884/2 do njene međne tačke čije su koordinate po Gaus-Krigeru 7478852 m 4995639 m. Nakon toga, granica se lomi na sever spoljnom prirodnom granicom pašnjaka, tj. istočnom međnom linijom poljskog puta, presecajući kat. parc. br. 2884/2, 2885, 2884/3, 2886/2, 2887/1 i 2889, nastavlja u pravcu severa istočnom međnom linijom kat. parc. broj 2889 do tromede kat. parc. br. 2890/85, 2890/19 i 2889, čime dolazimo do početne tačke opisa ove prostorne celine.

Opis lokaliteta režima zaštite II (drugog) stepena

U okviru zaštićenog područja za koje je propisan režim zaštite II (drugog) stepena, nalaze se lokaliteti/prirodne celine sa očuvanim ostacima panonskih stepa, koje su karakteristične za područje srednjeg Banata, sa jedinstvenim prirodnim vrednostima, posebno bogatom biološkom raznovrsnošću.

Na zaštićenom području SRP „Doline kod Padine” identifikovano je više lokaliteta na kojima je određen režim zaštite II stepena: Dolina, Alaš, Višnjičkova (dve prostorne celine) i Riba. U okviru lokaliteta obuhvaćenih II stepenom zaštite nalaze se sledeće katastarske parcele, u KO Padina: 1909/245, 1909/244, 1909/241, 2884/7, 2844/6, 2844/5, 2886/2, 3002, 3873/1, 3874, 3923, 3927/3, 3927/2, 4604, 4605/2, 4605/1, 4603/1, 4603/2, 5726, 5727, 5728, 5729, 5730 i 5731.

Lokalitet „Dolina”

Lokalitet se nalazi na teritoriji KO Padina, opština Kovačica. Zauzima severni i centralni deo lokaliteta Dolina, u okviru Alaške doline.

Lokalitet „Alaš”

Lokalitet se nalazi na teritoriji KO Padina, opština Kovačica. Zauzima centralni i južni deo lokaliteta Alaš, u okviru Alaške doline.

Lokalitet „Višnjičkova”

Na području lokaliteta Višnjičkova se nalaze dve izdvojene prostorne celine u okviru predmetnog režima zaštite, na teritoriji KO Padina, opština Kovačica. Prostorne celine zauzimaju severozapadni i centralni deo lokaliteta Višnjičkova, u okviru Kutne doline.

Lokalitet „Riba”

Lokalitet se nalazi na teritoriji KO Padina, opština Kovačica. Zauzima južni deo lokaliteta Riba, u okviru Kutne doline.

Opis lokaliteta režima zaštite III (trećeg) stepena

Na zaštićenom području SRP „Doline kod Padine” identifikovano je više lokaliteta na kojima je određen režim zaštite III stepena: Dolina (dve prostorne celine), Alaš (dve prostorne celine), Višnjičkova i Riba. U okviru lokaliteta obuhvaćenih III stepenom zaštite nalaze se sledeće katastarske parcele, u KO Padina: 1909/150, 1909/245, 1909/240, 1909/241, 1915, 2884/6, 2884/5, 2884/3, 2884/2, 2885, 2887/1, 2888, 2889, 2890/19, 2892, 2917, 2919, 2920, 3378, 3497, 3911, 3922/2, 4604, 4603/1, 4603/2, 5725, 5728 i 5729.

Lokalitet „Dolina”

Na području lokaliteta Dolina se nalaze dve izdvojene prostorne celine u okviru predmetnog režima zaštite, na teritoriji KO Padina, opština Kovačica. Prostorne celine zauzimaju severozapadni i centralni deo lokaliteta Dolina, u okviru Alaške doline.

Lokalitet „Alaš”

Na području lokaliteta Alaš se nalaze dve izdvojene prostorne celine u okviru predmetnog režima zaštite, na teritoriji KO Padina, opština Kovačica. Prostorne celine zauzimaju krajnji severozapadni i krajnji jugoistočni deo lokaliteta Alaš, u okviru Alaške doline.

Lokalitet „Višnjičkova”

Lokalitet se nalazi na teritoriji KO Padina, opština Kovačica. Zauzima pre svega centralni i južni deo lokaliteta Višnjičkova, u okviru Kutne doline.

Lokalitet „Riba”

Lokalitet se nalazi na teritoriji KO Padina, opština Kovačica. Zauzima severni deo lokaliteta Riba, u okviru Kutne doline.

REŽIMI ZAŠTITE

Polazeći od potrebe očuvanja i unapređenja stepskih staništa na lesu, prisustva brojnih strogo zaštićenih i zaštićenih vrsta od posebnog međunarodnog i nacionalnog značaja, kao i

stepena ugroženosti područja i potreba aktivne zaštite staništa i vrsta, vršeno je određivanje režima zaštite unutar Specijalnog rezervata prirode „Doline kod Padine”.

Na području Specijalnog rezervata prirode „Doline kod Padine”, na osnovu člana 35. Zakona o zaštiti prirode, uspostavljaju se sledeći režimi zaštite: režim zaštite II (drugog) stepena i režim zaštite III (trećeg) stepena.

Mere zaštite za celo zaštićeno područje

Zabranjuje se:

- aktivnosti čijim se sprovođenjem ugrožavaju jedinke strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta (uznemiravanje, neplansko sakupljanje i uništavanje), njihova staništa, stanišni tipovi prioritetni za zaštitu i integritet područja;
- unošenje invazivnih biljnih i životinjskih vrsta;
- radovi i aktivnosti koji mogu imati nepovoljan uticaj na geomorfološke, hidrološke i pedološke karakteristike;
- uništavanje mikroreljefa stepskih livada i pašnjaka i uklanjanje travnog pokrivača i humusnog sloja;
- povećanje rascepanosti (fragmentacije) travnih staništa stvaranjem novih ili jačanjem efekata postojećih barijera;
- preoravanje i pošumljavanje postojećih travnih staništa, livada i pašnjaka, kao i neplansko paljenje vegetacije;
- eksploatacija mineralnih sirovina, osim podzemnih voda;
- širenje građevinske zone van prostora utvrđenih planskim dokumentima;
- izgradnja nadzemnih energetskih i drugih vodova, kao i antenskih stubova;
- izvođenje bilo kakvih aktivnosti koje nisu u skladu sa namenom prostora zaštićenog područja;
- odlaganje opasnih materija, šuta, otpada i drugih inertnih materijala, kao i ostali radovi i aktivnosti kojima se vrši zagađivanje zemljišta, vazduha, podzemnih i površinskih voda;
- uspostavljanje šumskih kultura vrsta drveća koje nisu autohtone za područje Panonske nizije.

Ograničava se:

- izgradnja objekata i infrastrukture na potrebe održivog korišćenja i upravljanja zaštićenim područjem (postavljanje obora za stoku i privremenih objekata/konstrukcija za smeštaj pastira i sl.);
- promena namene kulture zemljišta, na one za potrebe revitalizacije i unapređenja prirodnih travnih staništa;
- obavljanje geoloških i drugih istražnih radova, na neophodne za sprovođenje mera zaštite i unapređenja prirodnih i kulturnih vrednosti;
- košenje, na prostorno i vremenski ograničene aktivnosti, uz primenu zaštitnih mera za floru i faunu;
- lov na prostorno i vremenski ograničene aktivnosti na održavanju zdravstvenog stanja i brojnosti populacija lovnih vrsta;
- promena morfologije terena na planske aktivnosti u građevinskom području, aktivnosti za potrebe revitalizacije staništa, aktivnosti usmerene ka poboljšanju ekoloških uslova staništa;
- promena namene i kulture zemljišta, na promene u smeru smanjenja stepena privrednog korišćenja prostora (prevođenje obradivih površina u pašnjake i livade, promene u cilju revitalizacije travnih staništa i sl.);

- otkup i/ili zamena površina na one u cilju restauracije preoranih travnih staništa i unapređenja stanja ekoloških koridora, kao i u cilju zamene šumskih zasada alohtonih vrsta sastojinama autohtonih vrsta;
- izgradnja privremenih objekata i infrastrukture, na izgradnju za potrebe održivog korišćenja, upravljanja i revitalizacije ekološki značajnih staništa;
- kretanje transportnih vozila i poljoprivredne mehanizacije na kretanje po postojećim atarskim putevima i oranicama;
- turističke aktivnosti, na prostorno i vremenski ograničene vidove eko- i seoskog turizma;
- uređenje prostora za turizam, rekreaciju i edukaciju na planske aktivnosti usklađene sa ciljevima očuvanja prirodnih i pejzažnih vrednosti;
- unošenje i gajenje alohtonih vrsta, na vrste koje nisu invazivne u Panonskom regionu;
- košenje i seča vegetacije na prostorno, vremenski i tehnički planirane i ograničene aktivnosti koje su usklađene sa ciljevima zaštite područja, uz ostavljanje nepokošenih najmanje 15% livada svake godine u obliku ravnomerno raspoređenih površina na padinama dolina;
- ispuštanje otpadnih voda iz kanalizacionog sistema odnosno nakon završetka izgradnje kanalizacionog sistema i prečištača naselja na one kod kojih koncentracije materija ispuštenih u krajnji recipijent ne prelaze zakonski utvrđene granične vrednosti emisije;
- upotreba đubriva i sredstava za zaštitu bilja na površine pod oranicama, u skladu sa potrebama očuvanja biološke raznovrsnosti i raznolikosti staništa kao i primenu hemijskih sredstava za potrebe upravljanja u skladu sa Zakonom;
- pošumljavanje i podizanje visokog zelenila na ograničenu plansku obnovu postojećih šumskih zasada sa sastojinama autohtonih vrsta i zaštitnih zelenih pojaseva;
- seča visokog zelenila na planske aktivnosti obnavljanja;
- seča stabala sa dupljama, na period avgust-decembar;
- loženje vatre na za tu svrhu predviđenim lokacijama za turizam i rekreaciju.

Mere očuvanja i unapređenja:

- očuvanje reprezentativnih geoloških i geomorfoloških pojava i odlika, biogeografskih obeležja područja, predeonog, ekosistemskog, specijskog i genetičkog diverziteta;
- kartiranje staništa i vrsta;
- monitoring i istraživanje komponenata životne sredine, a posebno vrsta i staništa prioriternih za zaštitu;
- naučno-istraživački rad;
- revitalizacija stepskih, šumo-stepskih i šumskih staništa;
- upravljanje staništima i populacijama strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta;
- primena interventnih mera i planskih aktivnosti u cilju zaštite i unapređenja staništa i vrsta i poboljšanja kvaliteta zemljišta, voda i vazduha;
- aktivna zaštita faune kroz postavljanje namenskih hranilišta, veštačkih gnezda, pojilišta i sl.;
- očuvanje ekotona i mozaičnosti staništa kao i unapređenje ekoloških koridora;
- unapređenje prirodnih i poluprirodnih elemenata koridora u skladu sa predeonim i vegetacionim karakteristikama područja planiranjem namene površina kao i aktivnim merama zaštite;
- očuvanje postojećih fragmenata autohtone drvenaste i žbunaste vegetacije;
- fragmentarno podizanje zaštitnih zelenih pojaseva na rubovima zaštićenog područja ka oranicama, uz korišćenje autohtonog sadnog materijala, sa ciljem predeonog unapređenja područja;

- očuvanje stabala u čijim krošnjama se nalaze gnezda strogo zaštićenih divljih vrsta ptica;
- očuvanje, restauracija i stavljanje u funkciju objekata kulturno-istorijskog nasleđa i tradicionalnog graditeljstva;
- suzbijanje invazivnih vrsta i gradacije parazitskih vrsta šumskog drveća primenom bioloških i biotehničkih sredstava, kao i hemijskih sredstava, po posebnom odobrenju Ministarstva;
- sprovođenje sanacionih i drugih neophodnih mera u slučaju požara, elementarnih nepogoda i udesa, pojave bolesti i prenamnoženja pojedinih vrsta;
- podsticanje tradicionalnih načina korišćenja prirodnih resursa (npr. ispaša, košenje trave, pčelarstvo), a naročito onih koji doprinose očuvanju i unapređenju biodiverziteta;
- planske aktivnosti na promociji gajenja i gajenju autohtonih rasa i sorti, pre svega autohtonih rasa stoke;
- proizvodnja hrane na tradicionalan način;
- sprečavanje odnosno smanjenje, kontrola i sanacija svih oblika zagađivanja;
- prezentacija i promocija zaštićenog područja, prirodnih i stvorenih vrednosti;
- unapređenje turističke ponude i sistema upravljanja posetiocima;
- uređenje vidikovca, edukativnih staza i drugih reprezentativnih prostora;
- obrazovanje posetilaca, kao i vlasnika i korisnika parcela u zaštićenom području i njihovo uključivanje u aktivnu zaštitu;
- usklađivanje svih planskih i urbanističkih dokumenata, kao i osnova i planova upravljanja prirodnim resursima, sa aktom o zaštiti područja.

Mere zaštite za područje pod režimom zaštite II (drugog) stepena

Za lokalitete pod režimom zaštite II stepena primenjuju se sve zabrane, ograničenja i mere koje važe za celo zaštićeno područje, kao i:

Zabranjuje se:

- podizanje torova za stoku i privremenih objekata/konstrukcija za boravak pastira;
- zadržavanje i odlaganje poljoprivredne mehanizacije i drugih vozila;
- uništavanje mikroreljefa stepskih livada i pašnjaka;
- organizovanje masovnih javnih skupova i manifestacija;
- šetanje pasa bez povoca tokom perioda reprodukcije strogo zaštićenih vrsta ptica (od 1. aprila do 15. jula), osim pasa koji se koriste za čuvanje stoke koji ne smeju boraviti na rastojanju većem od 100 metara od stada i obora.

Ograničava se:

- postavljanje mobilijara na planski utvrđeno postavljanje za potrebe upravljanja, rekreacije, edukacije i istraživanja prirodnih vrednosti područja;
- kretanje posetilaca na kretanje prethodno najavljeno čuvarskoj službi;
- izgradnja rekreativnih staza na postojeće trase atarskih puteva.

Mere očuvanja i unapređenja:

- kontrolisana ispaša u skladu sa programom;
- kontrolisano košenje u skladu sa programom;
- suzbijanje širenja bagrema mimo postojećih površina.